Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

liv@eduskunta.fi

Päiväys/Datum
06.09.2024
Dnro/Dnr
TRAFICOM/503056/03.03.01/2024
Viite/Referens
Kutsunne 2.9.2024 / HE 80/2024 vp.

Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 80/2024)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on kutsunut Liikenne- ja viestintäviraston kuultavaksi ja pyytänyt asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 80/2024 vp.). Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Liikenne- ja viestintävirasto on tukenut Liikenne- ja viestintäministeriötä esityksen valmistelussa ja kannattaa esitystä.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on täsmentää ja täydentää kansallisella sääntelyllä tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisesta kestävälle lentoliikenteelle annettua EU:n asetusta 2023/2405 (lentoliikenteen kestävistä polttoaineista annettu asetus). Lisäksi esityksellä täsmennetään ja täydennetään vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta ja direktiivin 2014/94/EU kumoamisesta annetun asetuksen (EU) 2023/1804 (jakeluinfra-asetus) sähkönsyöttöä paikallaan oleviin ilma-aluksiin koskevaa sääntelyä. Näitä sinänsä sellaisenaan suoraan sovellettavia EU-asetuksia on täydennettävä erityisesti siltä osin kuin on kyse kansallisten toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä ja tehtävistä, lentoaseman pitäjän vastuusta, asetusten sallmien soveltamisalarajausten käytöstä sekä seuraamusmaksusta.

Esitystä tarkasteltaessa on tärkeää huomioida, että vaatimuksia ei sovelleta kaikilla Suomen lentoasemilla. Suomessa on tällä hetkellä 24 lentoasemaa, joista 20 kuuluu Finavia Oyj:n ylläpitämää lentoasemaverkkoon, ja sen ulkopuolella olevat Enontekiön, Lappeenrannan, Mikkelin ja Seinäjoen lentoasemat.

- Lentoliikenteen kestävistä polttoaineista annettua asetusta sovelletaan vain unionin lentoasemalla, jolla matkustajamäärä oli yli 800 000 matkustajaa tai jolla rahtiliikennettä oli yli 100 000 tonnia edellisellä raportointikaudella ja joka ei sijaitse jollakin SEUT 349 artiklassa luetelluista syrjäisimmistä alueista. Suomessa ainoa tällainen lentoasema tällä hetkellä on Helsinki-Vantaan lentoasema. Lentoliikennemäärien palautuessa pandemiaa edeltäneelle tasolle on odotettavissa, että Oulu ja Rovaniemi tulevat soveltamisalan piiriin.
- Jakeluinfra-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaiset sähkönsyöttöä koskevat vaatimukset koskevat TEN-T-ydinverkon ja kattavan TEN-T-verkon

lentoasemia, joten lähtökohtaisesti ne kohdistuisivat Suomessa tällä hetkellä 20 lentoasemaan, joista 19 sijaitsee Manner-Suomessa. Maarianhaminan lentoasemaa koskeva vaatimus kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Vaatimukset kohdistuvat ensinnäkin sähkönsyöttöön matkustajasiltapaikoilla. Matkustajasiltapaikkoja on Suomessa Helsinki-Vantaan, Oulun ja Rovaniemen lentoasemilla.

Asetus sisältää myös ulkoseisontapaikkoja koskevia vaatimuksia, joiden piiristä jäsenvaltio voi vapauttaa lentoasemat, joilla on ollut kolmen viime vuoden keskiarvona alle 10 000 kaupallista lento-operaatiota vuodessa. Ulkoseisontapaikoilla sähkönsyötön olisi oltava vaatimusten mukainen viimeistään vuoden 2029 lopussa. Liikenne-ennusteiden mukaan tuo 10 000 kaupallisen lento-operaation määrä ylittyisi Helsinki-Vantaan lentoaseman lisäksi mahdollisesti Oulun ja Turun lentoasemilla. Muut lentoasemat kuuluisivat vapautuksen piiriin.

Liikenne- ja viestintävirasto on varautunut ottamaan hallituksen esityksessä sille kaavaillut viranomaistehtävät. Viraston on tarkoitus:

- valvoa asetusten velvoitteiden noudattamista (sisältäen mahdollisten seuraamusten määräämisen),
- käsitellä pyyntöjä väliaikaisista vapautuksista tankkausvelvoitteesta lyhyillä reiteillä,
- käsitellä lentoaseman pitäjästä annettuja ilmoituksia,
- laatia kertomus seuraamusmaksutulojen käytöstä,
- käsitellä lentoliikenteen kestävistä polttoaineista annetun asetuksen soveltamisalan piiriin kuulumattomien lentoaseman pitäjien pyyntöjä sekä ilma-alusten käyttäjien ilmoituksia, jotka haluavat lukeutua soveltamisen piiriin.

EU:n komissio ja Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto (EASA) ovat antamassa tarkempaa ohjeistusta, jolla varmistetaan mahdollisimman yhdenmukainen toiminta eri jäsenmaissa. Virasto on osallistunut ilma-aluksen käyttäjille kohdistuvasta tankkausvelvoitteesta annettavien tarkempien ohjeiden valmisteluun. Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto (EASA) on myös julkaisemassa ilma-alusten käyttäjille ja todentajille ohjeistusta raportoinnista. Ilma-aluksen käyttäjät toimittavat hakemukset ja asetuksen velvoitteiden täyttämiseen vaadittavat todentajan todentaman vuosiraportit viranomaisille EASAn perustaman portaalin kautta (EASA Sustainability Portal).

Viraston arvioitu resurssitarve asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon ja noudattamisen varmistamiseksi on 1 henkilötyövuosi alkaen vuodesta 2024. Vaikka asetusten vaatimusten on täytyttävä käytännössä vasta vuoden 2025 puolella, on täytäntöönpanoon valmistautuminen ollut käynnistettävä jo 2024 puolella, ja esimerkiksi lentoyhtiöiden hakemuksia vapautuksista tankkausvelvoitteesta olisi tärkeä päästä käsittelemään hyvissä ajoin ennen vuoden vaihdetta. Tämän hetkisen tiedon mukaan mahdollisuus toimittaa pyyntöjä väliaikaisista vapautuksista tankkausvelvoitteesta on avautumassa portaaliin syyskuun puolivälissä.

Virasto pitää tärkeänä, että esityksessä on huomioitu myös viranomaisen

tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet, jotka ovat välttämättömiä virastolle asetettujen tehtävien suorittamiseksi.

Jari Pöntinen
johtaja

Susanna Metsälampi
johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 6.9.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.